

Pregled značilnih oblik hmeljarske dejavnosti skozi čas

V Spodnji Savinjski dolini je bilo skozi čas uvedenih vrsta značilnih oblik hmeljarske dejavnosti, ki jih treba upoštevati in jih mora vizualno prezentirati bodoči Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva. Del teh pojavnih oblik bo možno prikazati neposredno v osrednjem muzejskem prostoru, del pa neposredno na terenu, kjer se bodo obiskovalci v živo seznanjali s sodobnimi in tradicionalnimi oblikami dela v hmeljiščih, neposredno na domačiji in ne nazadnje tudi neposredno v bivališču hmeljarjev, kjer bodo lahko aktivno sodelovali v pripravi in preizkušanju kakovostne hrane.

Sodim, da so najbolj značilne oblike hmeljarske dejavnosti skozi čas naslednje:

- uvajanje hmeljarstva v dolino in umikanje nekaterih prepoznavnih dejavnosti (vinogradništvo, reja konj),
- vloga in pomen Hmeljarskega društva in številnih prizadevnih hmeljarjev, ki so iskali mednarodne povezave,
- vloga in pomen Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo,
- ročno obiranje hmelja in prihod obiralcev v dolino (med 30 do 40 tisoč sezonskih delavcev),
- uvajanje strojnega obiranja in razkroj tradicionalnega življenja (le nekaj družinskih članov danes opravi hitreje kot jih je trikrat toliko opravilo pred tremi in več desetletji,
- izjemno poznavanje tehnologij pridelave in obdelave hmelja na ravni hmeljarjev,
- dobra organiziranost hmeljarjev,
- delo spremljajo tudi prazniki (Dan hmeljarjev v Braslovčah, Hmeljarski likof v Rečici ob Paki in v Petrovčah, izbor hmeljarskih starešin),
- mednarodno povezovanje, ugled slovenskega hmelja in priznanje slovenskim hmeljarjem,
- trdoživost savinjskega hmeljarja in nadaljevanje hmeljarske dejavnosti tudi v najhujših krizah (1929, 1930, 1941-1945, 1995, 1997),

²⁰ izr. prof. dr. Vito Hazler, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.

- sušenje in transport hmelja
- prodaja in zaslužek v preteklosti
- prehrana in vsakdanje delo
- uvajanje mehanizacije v obdelavo hmeljišč
- izobraževanje hmeljarjev, dvig osebnega in družbenega standarda v Savinjski dolini
- splošna razgledanost hmeljarjev v primerjavi z drugimi slovenskimi območji (primerljivo s Prlekijo – vzreja kasačev, deli Gorenjskega – transport in turizem)
- ponovno oživljanje vinogradništva in reje konj, vendar ne več v okviru hmeljarskih obratov temveč v neagrarnem okolju (vikendaši, nekdanji hmeljarji in kmetovalci in drugi).

Tudi poročilo o značilnih oblikah in fazah hmeljarske dejavnosti je koncipirano na podlagi dosedanjih terenskih raziskav, obdelave različnih virov in literature ter presojanja pojavov na podlagi izkušenj z lastno udeležbo. Nekateri sodelavci projekta so namreč bili vsaj nekaj let tudi prebivalci Spodnje Savinjske doline in neposredni udeleženci nekaterih značilnih oblik in faz hmeljarske dejavnosti. Zato so spodaj navedene ugotovitve v bistvu strnjene povzetki dobrega poznavanja razmer in napotnica za nadaljnja raziskovalna prizadevanja.

Navedene pojavne oblike in faze hmeljarske dejavnosti so širše predstavljene v začetnih poglavjih pričujoče projektne naloge. Muzejska vizualizacija obravnavane problematike bo zahtevala še dodatne, razširjene raziskave, ki bodo na podlagi ustaljenih raziskovalnih postopkov (prepoznavanje, zbiranja, analiza, vrednotenje in sinteza) prispevale k celoviti in trdni podobi končne podobe projekta. Vse navedene primere bo potrebno ustrezno ovrednotiti in razviti do stopnje modelne interpretacije hmeljarstva. To so naloge, ki jih je mogoče kakovostno izpeljati šele s potrditvijo naslednje faze projekta, ko se bo dejansko koncipiral in v praksi gradil predvideni ekomuzej.